

Stichting Pensioenfonds TNO

Nieuw

www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl

Engelstalige editie

Life & Pension

17e jaargang – nummer 2 – juni 2017

Financiële dynamiek en uw pensioen

Vlak voor de zomer besteden we altijd aandacht aan het jaarverslag, dat dan net is verschenen. We vinden het namelijk belangrijk dat u weet hoe het Pensioenfonds TNO ervoor staat. Op een heldere en toegankelijke manier kijken we nog een keer terug op 2016.

Waar ik kort met u bij stil wil staan is de financiële dynamiek. Diverse politieke gebeurtenissen in 2016 waren aanleiding voor een scherpe reactie op de financiële markten. Het hoort er allemaal bij. En 2016 heeft geleerd dat de gebeurtenissen niet te voorspellen zijn: het sentiment van forse beursdalingen, de 'Brexit' en de verkiezing van Donald Trump als 45^e president van de Verenigde Staten. De financiële dynamiek had zo z'n impact.

Vanwege de onvoorspelbaarheid is het voor een pensioenfonds belangrijk om vooral naar de lange termijn te kijken. En te zorgen voor een goede spreiding van de beleggingen. Op die manier zijn we 2016 best goed doorgekomen. En zo willen we het ook in 2017 doen. Wel hopen we dat we de pensioenen dan kunnen indexeren. In januari is dat namelijk niet gelukt. Alleen een goed rendement is te weinig; de rentestand moet ook meewerken. We verwachten echter dat de rentestijging die eind 2016 is ingezet wel leidt tot een indexatie van uw pensioen.

Meer over 2016 leest u in deze Life & Pension. Want er waren natuurlijk nog meer highlights, waaronder ons 75-jarig bestaan. Ik wens u veel leesplezier. En heeft u vragen, dan beantwoord ik die uiteraard graag.

Kostijn van Gerven,
directeur

Colofon

Life & Pension is een uitgave van Pensioenfonds TNO voor deelnemers en pensioengerechtigden.

Tekst: Pensioenfonds TNO i.s.m. Ernestien Honning

Vormgeving: mariëtte jongen vormgeving

Fotografie: Chantal Vluggen, iStock

Illustratie p.2: Margot Senden

Redactie

Heeft u vragen of suggesties met betrekking tot Life & Pension, stuur dan een e-mail naar info@sp.tno.nl. Bellen kan ook, naar 070 413 8602, of stuur een brief naar Pensioenfonds TNO, Redactie Life & Pension, Postbus 7018, 2280 KA Rijswijk

Druk: Quantes

Oplage: 3.225 exemplaren

Rechten

Niets van deze uitgave mag worden overgenomen of vermenigvuldigd zonder toestemming van Pensioenfonds TNO. Aan de inhoud van deze Life & Pension kunnen geen rechten worden ontleend.

Personalia

Bestuur

Werkgeversleden

ir. Dick Schmidt (voorzitter)

dr. ir. Hans Boumans

mr. drs. Cis Marring RA

Rien Paulus

Deelnemersleden

drs. Hans Veltman (plaatsvervangend voorzitter)

dr. Frank Phillipson RTD (secretaris)

Iris Blankers MSc

Nancy Westerlaken MSc

Pensioengerechtigdenleden

dr. Kees Ekkers

drs. Joop Ruijgrok MBA

Directie

drs. Kostijn van Gerven (directeur)

mr. Arie van Luijk (adjunct-directeur)

De dynamiek van 2016

Alleen verder Het verhaal van Agaath en haar dochter Lin

Sport en pensioen

In dit nummer...

De dynamiek van 2016	
Een persoonlijk verhaal	4
Oordeel van verantwoordingsorgaan	5
Wist u dat... over 2016	5
Alleen verder	
Het verhaal van Agaath en haar dochter Lin	6
Feit of fabel	7
Tussenstand tot en met mei 2017	8
Pensioenfonds TNO wint Institutional Investor's Award	8
Antwoorden 'Feit of fabel'	9
Sport en pensioen	9
Hoe betaalt u uw vakantie?	10
Inzicht in het verleden	10
Overleden pensioengerechtigden	11
Kort nieuws	12

Nieuw

Engelstalige Life & Pension

www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl

TNO internationaliseert. Net als veel van de andere aangesloten werkgevers. Daarom is de Life & Pension voortaan ook in het Engels beschikbaar. Verder vindt u op deze pagina alle ins en outs van de pensioenregeling: http://www.pensioenfondstno.nl/pensioenfonds_tno/english.

De dynamiek van 2016

Wij beheren uw pensioen, dat is uw toekomst. Het is daarom goed om te weten hoe het gaat met het pensioenfonds. Het jaarverslag helpt daarbij. Wat kwam in 2016 op ons pad, hoe zijn we daarmee omgegaan en hoe houden we koers?

Een persoonlijk verhaal

Dick Schmidt, voorzitter van het bestuur van Pensioenfonds TNO, vertelt u persoonlijk zijn beleving van 2016. Zonder cijfers. Zonder grafieken en zonder ingewikkelde details. Maar met TNO-wielrenners, TNO-voetballers én TNO-muzikanten! Lees hiernaast Dicks verhaal of bekijk het filmpje 'De dynamiek van 2016' online in de digitale editie van de Life & Pension op www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl.

"2016 was een dynamisch jaar. Een jaar waarin de financiële markten het ons zeker niet makkelijk maakten. De rente bleef laag. De economie klom langzaam uit het dal. We moesten echt scherp in de wedstrijd zitten. En dat is best goed gelukt. We hebben een goed rendement gehaald.

2016 was ook een feestelijk jaar. We bereikten een mooie mijlpaal: 75 jaar Pensioenfonds TNO. Dat was een goed moment om stil te staan bij ons ontstaan en vooruit te kijken. Samen met u en met de organisaties om ons heen. Goed te weten wat er speelt en meebewegen met de veranderingen in onze omgeving. Dat bleek al die jaren het thema.

Ook in de nabije toekomst zal ons aanpassingsvermogen belangrijk zijn. Focus op het gezamenlijke doel. Luisteren naar elkaar. Goed kijken. En begrijpen wat we zien en elkaar scherp houden. Zo zullen we ook in 2017 in de wedstrijd zitten. Goed doordrongen van onze verantwoordelijkheid voor het pensioen van ruim 15.000 gezinnen. Daar kunt u van op aan!"

Wil u meer weten?

U kunt het jaarverslag van 2016 downloaden op onze site. Ga naar www.pensioenfondstno.nl en kijk bij 'Documenten'.

Oordeel van verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan (VO) controleert of het bestuur van het pensioenfonds zijn werk goed doet. Daarbij wordt gekeken of de belangen van alle betrokkenen evenwichtig zijn meegenomen. Lees hier wat hun oordeel is over 2016. Het uitgebreide oordeel van het VO is te lezen op de site bij 'Nieuws'.

Positief, maar zeker ook aandachtspunten

Allereerst heeft het VO in 2016 vijf keer advies uitgebracht aan het bestuur over een door het bestuur voorgenomen besluit. In al die gevallen was dat advies positief. Verder is het VO van mening dat het bestuur naar beste weten en kunnen heeft gehandeld om tot evenwichtige besluiten te komen wat betreft het gevoerde beleid. Wel zou het mooi zijn als daarbij sprake is van een systematische afweging van belangen, die terug te lezen is in de notulen.

Het VO is positief als het gaat om stappen die zijn gezet in de digitalisering van de communicatie en bijvoorbeeld de vervulling van de bestuursvacatures. Al blijven beide aspecten ook wel punten van aandacht gezien de dynamiek van de pensioenwereld. Andere aandachtspunten zijn de premiedekkingsgraad, duurzaam beleggen en kosten met daarbij vooral de relatie tussen risico, kosten en rendement.

Het bestuur van het pensioenfonds heeft dit oordeel ter harte genomen.

Wijziging VO

In de samenstelling van het VO is een kleine wijziging gekomen. Kees Bouman is namelijk met pensioen gegaan. Anne Kleinnijenhuis heeft zijn plek overgenomen. Op die manier houdt het VO zijn voltallige bezetting tot hopelijk medio 2018. Dan zijn er namelijk weer verkiezingen.

Wist u dat... over 2016

Een eigen pensioenregeling is belangrijk

2016 was ook het jaar van 75 jaar Pensioenfonds TNO. Een groepje TNO'ers heeft zich destijds ingezet om een eigen pensioenregeling op te zetten. Dat initiatief is uitgegroeid tot een volwaardig pensioenfonds. Met een goede pensioenregeling voor alle deelnemers. Het voordeel van zo'n eigen pensioenregeling is dat je gezamenlijk afspraken maakt en invloed hebt op wat je wilt bieden.

Onze dynamiek is te zien in de cijfers

In 2016 daalden de dekkingsgraden en er was een minieme indexatie. Pensioenen stonden in de media ook vaak ter discussie. Gelukkig was ons rendement dusdanig (9,7%), dat het lukte om de lage rente te compenseren. Aan het eind van het jaar liet de beleidsdekkingsgraad bovendien al een iets stijgende lijn zien, die we hopen vast te houden in 2017.

Er zijn veel enthousiaste en betrokken collega's

Kijk je naar het pensioenfonds, dan zie je betrokken collega's. Collega's die zich inzetten voor de maatschappij en voor het team waarin ze werken en plezier maken. Dat enthousiasme en die betrokkenheid is ook te zien bij de TNO-band in Utrecht of de TNO-fietsclub of onze voetballers. En natuurlijk bij het pensioenfonds. Het verantwoordingsorgaan, allerlei commissies en nieuwe bestuursleden zoals Iris Blankers, zijn mooie voorbeelden.

We kijken verder dan het rendement

Een goed rendement is belangrijk, maar we kijken ook naar maatschappelijk verantwoord beleggen. We zijn ons bewust van onze verantwoordelijkheid en risicobeleid. Zo werken we vanuit beleggingsbeginselen. Kritische vragen mogen zeker gesteld worden. Zoals de vragen in 2016 over een volledig fossielvrij pensioen. Een

afweging echter om de fossiele industrie niet volledig uit te sluiten is dat ze een belangrijke rol speelt bij de energietransitie.

Uw mening in 2016

De resultaten van het tevredenheidsonderzoek van 2016 geven aan dat de tevredenheid stabiel is. Wat echter laag scoort zijn de financiële resultaten. Verder valt op dat ouderen meer tevreden lijken dan vorig jaar. Wel is het vertrouwen onder ouderen in het pensioenstelsel van Nederland met zo'n 10% gedaald. Het positieve is dat het vertrouwen in het Pensioenfonds TNO stabiel is.

Alleen verder

We zijn in Bunnik waar Agaath vertelt over haar overleden man, Willem Vliegenthart (1960 – 2015). Hij hield van zijn werk, van wielrennen, van vissen en hij was actief met klussen, tuinieren en meer. Na het eten speelde Lin altijd gitaar. Hij luisterde dan aandachtig en gaf haar tips. Tot hij in december 2014 een hersentumor bleek te hebben... Sinds maart 2015 staan Agaath en Lin er ineens alleen voor.

Hoe kijken ze daarop terug? Wat betekent het pensioen in zo'n situatie? Als je pensioen opbouwt, hoop je natuurlijk niet dat je voor je pensioendatum komt te overlijden. Stel dat dat toch gebeurt, dan is het goed om te weten hoe het partnerpensioen het verschil kan maken. Aan de keukentafel vertelt Agaath ons haar verhaal.

"Willem werkte sinds 1998 bij TNO (TPD) in Delft op het gebied van optomechanische instrumenten voor science en space toepassingen. Hij ging helemaal voor zijn werk. Thuis vertelde hij er altijd enthousiast over. TNO was een stukje Willem. Tot hij ziek werd. Vanaf dat moment leefden we bij de dag."

Het was zo onwerkelijk

"Willem was altijd actief en gezond en kon van veel genieten. Naast zijn werk was hij maatschappelijk enorm betrokken bij zijn omgeving. Toen we onze dochter Lin uit China kregen, heeft hij zich in de buurt actief ingezet om te zorgen dat kinderen veilig buiten konden spelen. Verder was hij actief in de lokale politiek."

Wat ik geleerd heb

"Tijdens een heftig, kort ziekteproces moet je samen alle goeie momenten pakken, die er nog zijn. Met z'n drieën moet je sterk staan. Zo zijn wij op het laatst nog een weekendje naar Zeeland geweest. Daarnaast is de aandacht vanuit de omgeving en het werk ontzettend fijn. Tot slot was het goed geregeld met het partnerpensioen. Dat is dan een zorg minder."

Financiële zekerheid

"Willem maakte zich zorgen of het financieel goed zat als hij er niet meer zou zijn. We kenden het principe van het partnerpensioen, maar hoeveel dat zou zijn... Je hebt andere dingen aan je hoofd. Toch was het wel een opluchting toen ik vrij snel na het overlijden een brief van het pensioenfonds kreeg en wist ik: we kunnen hier blijven wonen."

Het was een rare periode

"Terwijl je veel op de rit moet zien te krijgen, is het gemis van Willem ontzettend groot. Gelukkig hebben we veel steun gekregen van familie. Collega's en zijn manager hebben ook erg meegeleefd. Dat was bijzonder. Net als iedereen hier in de buurt, dat geeft een warm gevoel en is iets om op terug te kunnen vallen."

En nu?

"Deze zomer gaan we samen op vakantie naar Lanzarote." Verder vertelt Lin over haar eindexamen (inmiddels geslaagd!) en dat ze daarna in Eindhoven wil studeren, Industrieel Ontwerpen. "Misschien ga ik over een tijdje ook wel op kamers." Agaath moet nog wel wennen aan dat idee: "Dan zal het wel stil worden in huis. Gelukkig kunnen Lin en ik er goed over praten. We koesteren fijne herinneringen en we redden het goed samen."

Feit of fabel

Voorkom dat u voor verrassingen komt te staan. Het pensioen dat u opbouwt via uw werk is een aanvulling op uw AOW. Samen vormen ze de inkomsten op het moment dat u stopt met werken. Het is belangrijk om te weten of uw pensioen voldoende is en welke aspecten impact hebben op de hoogte

van uw pensioen. In 'Feit of fabel' belichten we een paar punten. Dus doe mee. Test uw kennis en ontdek interessante aspecten van uw pensioen. Kijk voor het juiste antwoord op pagina 9.

1. Bij uw pensioen heeft u niets te kiezen. Pensioen is pensioen.

- ☐ Ja, dat is zo.
- ☐ Nee, dat is niet zo.

2. Het pensioenfonds heeft aandeelhouders.

- ☐ Ja, dat klopt.
- ☐ Nee, dat klopt niet.

3. Uw partner loopt risico als u van baan verandert.

- ☐ Ja, dat is waar.
- ☐ Nee, dat is niet waar.

Lees de antwoorden op pagina 9.

Tussenstand tot en met mei 2017

Hoe staat het Pensioenfonds TNO er financieel voor? Hier vertellen we wat de eerste maanden van 2017 de conditie van het pensioenfonds was en hoe het kapitaal van het TOP, Extra en Netto Pensioen zich heeft ontwikkeld.

Allereerst is een financieel gezond pensioenfonds essentieel om de huidige en de toekomstige pensioenen te kunnen uitkeren. Ons streven is daarom een beleidsdekkingsgraad van 119%. We hebben dan voldoende reserves om financiële schommelingen op te vangen. Het is dan ook positief dat de eerste maanden van 2017 de beleidsdekkingsgraad gestegen is van 106,1% (eind 2016) naar 109,3% (mei 2017). In de grafiek staat de ontwikkeling van de beleidsdekkingsgraad van de afgelopen maanden. De stijgende lijn die daarin is te zien, hopen we vast te houden. Verder was ons beleggingsrendement van januari t/m mei 1,26%.

Top, Extra en Netto Pensioen

Maakt u gebruik van de vrijwillige regeling van het pensioenfonds om Extra of Netto Pensioen op te bouwen of heeft u meegedaan aan de TOP-

regeling? Dan moet u weten dat het spaar- of beleggingsrisico daarvan bij u ligt. De resultaten kunnen positief of negatief zijn. Dat vermogen wordt beheerd door Nationale Nederlanden Investment Partners (NN IP). Log in op de site van NN IP om uw rendement te bekijken: <https://wn-mijnpensioen.nnip.com/inloggen>.

Wat zijn de marktontwikkelingen?

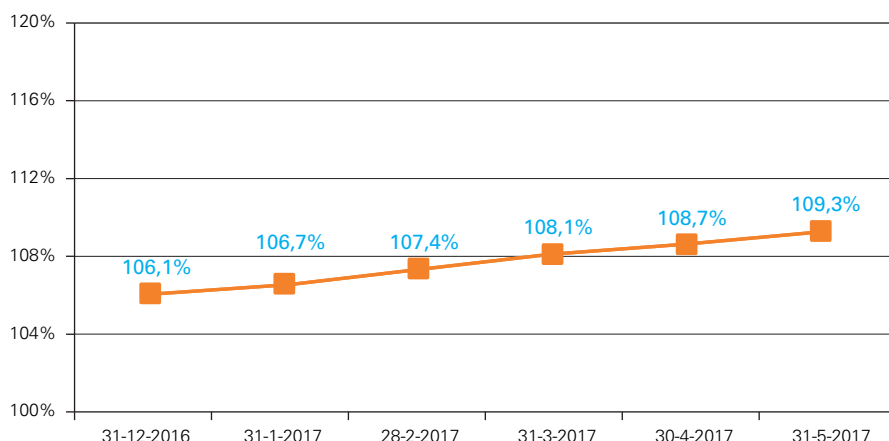
De beloofde stimuleringsmaatregelen van Donald Trump hebben tot nu toe een positief effect op de financiële markten. Dat is ook te zien in onze resultaten tot en met mei 2017. Gebeurtenissen die de komende tijd impact kunnen hebben op de financiële markten zijn de politieke ontwikkelingen in Frankrijk naar aanleiding van de verkiezingsuitslag. Daarnaast zal de dreigende taal van Amerika richting Noord-Korea van invloed zijn.

Persoonlijke toelichting

Wilt u graag wat meer weten over hoe het gaat met het pensioenfonds? Elke kwartaal geeft Kostijn van Gerven, directeur van het Pensioenfonds TNO, in een online nieuwsbericht een persoonlijke toelichting op de kwartaalcijfers. U kunt dat bericht lezen op www.pensioenfondstno.nl bij 'Nieuws'. Daar vindt u ook het nieuwsbericht met alle cijfers van het eerste kwartaal.

Beleidsdekkingsgraad Stichting Pensioenfonds TNO

Pensioenfonds TNO wint Institutional Investor's Award

Een mooie erkenning voor de kwaliteit van ons Private Equity beleid.

Antwoorden 'Feit of fabel'

Stelling 1: fabel

U kunt uw pensioen aanpassen op uw situatie en uw wensen. Op de site kunt u bij 'De regeling' zien welke keuzemogelijkheden u heeft met uitleg en tips. Zo betekent bijvoorbeeld eerder met pensioen gaan dat uw pensioen iets lager zal zijn; het wordt immers over een langere periode verdeeld. Wilt u meer weten of komt u er niet helemaal uit? Waar mogelijk helpen wij. Neem dan contact op met de pensioenuitvoerder AZL: pf-tno@azl.eu.

Stelling 2: fabel

Wij hebben geen aandeelhouders waar eventuele winst naartoe gaat. We zijn een stichting en hebben een bestuur. Wel zijn er deelnemers en gepensioneerden. Heel veel zelfs. Eén daarvan bent u. Ons doel is een dusdanig rendement halen zodat we een waardevast pensioen kunnen bieden tegen een acceptabel risico en een acceptabele en stabiele premie. Het gaat immers om uw pensioen. Lees ons verhaal op de site bij 'Over ons'.

Stelling 3: : feit en fabel

Beide antwoorden zijn goed. Er zijn namelijk twee vormen van partnerpensioen: op opbouw- of risicobasis. Dat laatste is een soort verzekering. Let daarop als u van baan wisselt. Uw partnerpensioen vervalt dan als u daar uit dienst gaat. Als u vervolgens overlijdt, is er niets vanuit uw pensioen geregeld voor uw nabestaanden. Bij het Pensioenfonds TNO is het partnerpensioen gelukkig op opbouwbasis. Dat is wel zo prettig. U weet dan dat het goed geregeld is.

Sport en pensioen

Het dynamische thema van het jaarverslag zetten we in dit artikel door. Hier kijken we vanuit een net even ander perspectief naar pensioenen.

In welke klasse speelt u?

Op basis van uw salaris bouwt u een bepaald bedrag aan pensioen op. Is dat voldoende? Sluiten uw verwachte pensioeninkomsten aan op uw toekomstige uitgaven? U kunt bij die toekomstige uitgaven denken aan kosten voor wonen, zoals huur of hypotheek, onderhoud, energie en verzekeringen etc. Kijk ook naar de persoonlijke extra's: kunt u die dan nog betalen of moet u een stapje terug doen?

De wedstrijdstrategie

Jaarlijks ontvangt u uw UPO, Uniform Pensioenoverzicht. Dat overzicht kan helpen om te bepalen of het pensioen

dat u opbouwt, aansluit op de gewenste levensstandaard. Vergeet daarbij uw partner niet. Biedt het partnerpensioen voldoende aanvulling op zijn of haar inkomen als u overlijdt?

Tip: versnellen

Speelt u in de voorhoede of de spits en verdient u meer dan € 103.317 euro op jaarbasis (2017), dan kunt u uw pensioen vrijwillig aanvullen met Netto Pensioen. Verdient u niet zoveel, maar wilt u uw pensioen ook aanvullen? Dat kan. Met de Extra pensioenregeling kunt ook u vrijwillig geld opzij zetten voor een aanvullend pensioen. Extra pensioen is ook een slimme oplossing als u onbetaald verlof heeft en als het

ware tijdelijk niet 'meespeelt' (geen pensioenopbouw).

Nieuw team?

Als u een nieuwe werkgever heeft ofwel een nieuwe baan, dan krijgt u de vraag of u waardeoverdracht wilt doen. Wilt u het pensioen dat u heeft opgebouwd bij het vorige team overdragen naar de pensioenregeling van uw nieuwe team? Op onze site staan bij 'de regeling' (onderdeel: welke keuzes heb je) een aantal tips waar u op kunt letten.

Lees meer over uw pensioenregeling en de verschillende keuzemogelijkheden op www.pensioenfondstno.nl bij 'de regeling'.

Hoe betaalt u uw vakantie?

De zomer komt er weer aan en bij veel mensen kriebelt het om er weer eens lekker uit te gaan. Niet altijd is dat financieel mogelijk. Het Sociaal Personeelsfonds (SPF) kan misschien helpen.

Zo helpen wij elkaar

Samen kijken we wat we kunnen doen. Het SPF kan u bijvoorbeeld financieel ondersteunen door uw lening over te nemen. Die lening kunt u vervolgens renteloos en in redelijke termijnen aan het SPF terugbetalen. Een andere mogelijkheid is dat u een schenking

krijgt. Of misschien is dat helemaal niet aan de orde en is een gesprek met een budgetcoach fijn om weer grip te krijgen op uw huishoudboekje. Ook dat kan.

Meer weten?

Schroom niet om bij ons aan te kloppen en uw vraag of situatie voor te leggen. Of attendeer een collega op het SPF als u vermoedt dat financiële hulp welkom is. Voor €0,50 per maand bent u al lid en kunnen wij u helpen. Bel voor meer informatie de secretaris Carla van Lit-Molenaar: 06 – 5546 1564 of stuur een bericht naar spf@tno.nl.

Per post kan ook: TNO Sociaal Personeelsfonds, Postbus 96800, 2509 JE Den Haag.

Het SPF wenst u een heerlijke zomer met veel mooie momenten om van te genieten!

eTNOs aan het woord

Inzicht in het verleden

TNO bestaat dit jaar 85 jaar. Zo'n heuglijke leeftijd wil je natuurlijk een beetje vieren met de huidige medewerkers, zo dachten wij bij eTNOs. En zo kwam van het een het ander en hebben wij op 2 mei 2017 het 'eerste' exemplaar van de nieuwste TNO-stamboom overhandigd aan enkele leden van de Raad van Bestuur. De stamboom geeft een aardig inkijkje in de manier waarop TNO zich steeds heeft aangepast aan het heersende tijdsgewricht. In de vorm van een placemat wordt de stamboom verspreid in de bedrijfsrestaurants van TNO.

Bekijk de historische foto's en video's

Als oudgedienden van TNO hechten wij er waarde aan om te laten zien dat TNO ook in het verleden een wezenlijke impact heeft gehad op de samenleving. Die impact hebben we op onze website in een aantal 'impactverhalen' toegelicht. Op onze website zijn ook foto's te vinden van onderzoeken en de verschillende locaties waar TNO

actief is geweest. Daarnaast duiken er steeds meer video's op. Het is soms verrassend om te zien hoe actueel sommige onderwerpen zijn waar TNO zich decennia geleden al mee bezighield. Redenen genoeg om eens te kijken op onze site: www.etnos.nl bij 'Geschiedenis van TNO'. En wellicht komt u nog bekende collega's tegen...

Overhandiging aan (vlnr) Cis Marring, Wim Nagtegaal en Jos Keurentjes van de Raad van Bestuur van TNO door Johan van Veen en Kai Waterreus van eTNOs

eTNOs

De vereniging van gepensioneerden van TNO*
Houdt contact met oud-collega's, behartigt gezamenlijke belangen en deelt verhalen van toen.
www.etnos.nl

*en aangesloten werkgevers

Overleden pensioengerechtigden

Naam	Woonplaats	Leeftijd	Naam	Woonplaats	Leeftijd
Februari 2017			Mw. H.G.A. de Vries	Rijswijk	73
Mw. G. de Ruiter - Philips	Apeldoorn	95	Mw. AF A.F. Vermeulen – Ratelband	's-Gravenhage	88
H.A. van der Meiden	Wageningen	89	Mw. G.A. van Dorsser - Kluft	Wageningen	97
Mw. A. Egberts - Kasteel	Nootdorp	75	Mw. K.K. Hofman - Plugge	's-Gravenhage	85
Mw. C. Niemeijer	Zutphen	57	Mw. M.A. Wibier	Voorburg	83
Mw. G. Beumer - de Visser	Wageningen	93	Mw. M.M. Schouten - Knetemann	Delft	90
Mw. K. Boiten - Hamminga	Hoogeveen	87	A.J. van der Lugt	s-Gravenhage	69
Mw. A.M. Bergmeijer - van Tricht	Arnhem	92	J.C. Wilms	Zoetermeer	85
Mw. M. Kooijman - Lodder	Barendrecht	61	April 2017		
Mw. J.P. Breijer - Helder	Rijswijk	60	J.P. op de Weegh	Oldenzaal	78
P.T. van de Camp	Soesterberg	88	Mw. W.J. van Essen - van Garderen	Zeist	81
Mw. J. de Leeuw - Rosenboom	Wageningen	86	Mw. M.K. van Harn - Ottevanger	Wageningen	82
Mw. M.W.M. Meijer - van der Boog	Leiden	86	V.J.J. Kerkhoven	Leidschendam	68
Mw. V.E. Ober - Kieftenburg	Wognum	77	J.C. Tukker	Delft	86
D.L. Steenwijk	Driebergen Rijsenburg	82	Mw. E. Knol - van der Scheer	Oosterbeek	80
Mw. T. de Neve	's-Gravenhage	89	Mw. M.D. Goedhart	Rotterdam	95
Mw. J.W. Benschoop - van Delden	Pijnacker	88	Mw. J.P.G. Rohde - Schiffmacher	Westervoort	85
P. van Berge Henegouwen	Leiderdorp	79	Mw. J.M. Cornelisse	Milford (VS)	89
R. van Raamsdonk	Almere	81	H. Steketee	Delft	82
C. de Lange	De Bilt	86	Mei 2017		
T.J. Klinkenberg	Utrecht	88	F.J.A. Kouwenberg	Rijswijk	84
E. Molema	Strijen	71	J.C. Lycklama	Veenoord	90
G.A. van der Pijl	Willemsoord	67	A. Ruiter	Bilthoven	82
Mw. G. Schut - Sterkenburg	Voorburg	92	Mw. M.M. Jansen	Amsterdam	80
Maart 2017			Mw. A.E. de Goederen - Sonneveld	Zutphen	84
R.W. Smit	Laren	73	J.J.M. Post	Borne	84
Mw. J.M. Wensinck - van Waveren	Haarlem	99	Mw. R.M. Dijk - Dekker	Oosterhesselen	88
Mw. A. van der Velden - Hartman	Nootdorp	84	Mw. W.C. van de Klashorst – Meeuwssen	Utrecht	84
R.A. Seelt	Delft	67	Mw. H. Maan - van Noortwijk	Vlaardingen	89
Mw. J. Kruger - Siljee	Bergeijk	80	Mw. B.M. de Jonge - Veenland	Oegstgeest	90
Mw. J. Vossers - Both	Ede	91	Mw. M.A. Homan - van Herp	Voorschoten	96
P. Huisjes	Nijverdal	73	Mw. W.F.L. Pols - Kostense	Delft	99
J. Rolff	Verenigde Staten van Amerika	96	C.M. Dicke	Apeldoorn	79
Mw. J.H. Duifhuis - van Wijk	Nieuwerkerk aan den IJssel	77	W.P. van Zeijl	Rijswijk	67
Mw. W. Gerritsen - van der Meer	IJhorst	91	Mw. W.L. Vasbinder - Rijk	Rolde	82
J.P. Hokkeling	Leiderdorp	91	Mw. I. Stradal - Cmola	Gouderak	89
C.W.J. van Lummel	Emmeloord	82			
M.R. Weisfelt	Vlijmen	69			

Kort nieuws

Pensioenleeftijd naar 68 jaar

Uw pensioen gaat uit van een bepaalde (fiscale) pensioenleeftijd. Nu is dat 67 jaar. Op basis van die leeftijd worden uw pensioenaanspraken berekend. Vanaf 1 januari 2018 gaat uw pensioenleeftijd omhoog van 67 naar 68 jaar. In het online nieuwsbericht op de site leest u daar meer over.

Idee van Kostijn (directeur)

In de vorige Life & Pension nodigde Kostijn u uit om hem persoonlijk een vraag te stellen over uw pensioen. Meerdere lezers hebben van dat aanbod gebruik gemaakt. Alle vragen heeft hij inmiddels beantwoord. Heeft u nog een vraag? U mag uw vraag natuurlijk altijd aan ons stellen. Mail naar info@sp.tno.nl.

Veelgestelde vragen

Ontdek het overzicht met praktische vragen (en antwoorden!) op onze site pensioenfondstno.nl

Locatiebezoeken

Dit najaar maken we weer een rondje langs diverse locaties. Een aantal onderwerpen staan dan in de spotlights, zoals de wijze waarop we als pensioenfonds invulling geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Ook ons risicobeleid komt aan bod. Verder staan we stil bij de verhoging van de pensioenleeftijd naar 68 jaar en wat dat voor u betekent.

Online leesgemak

Lees de Life & Pension op uw iPad of mobiel. Vanuit de artikelen kunt u gelijk doorklikken naar de site voor meer info.

Heel eenvoudig

Een ander e-mailadres, uw correspondentieadres wijzigen of aangeven dat u voortaan berichten van ons digitaal of juist per post wilt ontvangen? U kunt deze persoonlijke gegevens voortaan zelf aanpassen bij 'Mijn pensioen' op pensioenfondstno.nl.

Kosten, hoe zit dat eigenlijk?

Een van de kostenaspecten van het pensioenfonds is serviceniveau; een goede service vinden we belangrijk. Zo zorgt digitale communicatie bijvoorbeeld voor lagere kosten en nieuwe mogelijkheden. We realiseren ons dat digitaal communiceren niet voor iedereen vanzelfsprekend is. We stellen het daarom niet verplicht. Lees meer over onze kosten en hoe we het doen ten opzichte van andere pensioenfonds in het jaarverslag of op de site bij 'de regeling'.

Tip

Engelstalige collega's

Heeft u een collega die geen Nederlands spreekt, dan stellen we het zeer op prijs als u hem of haar vertelt dat er voortaan een Engelstalige editie van de Life & Pension is. Zie www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl.

Ontdek de Life & Pension online

www.lifeandpension.pensioenfondstno.nl

Stichting Pensioenfonds TNO
Laan van Zuid Hoorn 165
2289 DD Rijswijk
Postbus 7018
2280 KA Rijswijk

Telefoon: 070 4138602
Telefax: 070 4138620
E-mail: info@sp.tno.nl
Website: www.pensioenfondstno.nl
Pensioenuitvoering AZL N.V.